

Edvard VII som prins av Wales (t. v.) under ansträngningar att ha roligt på en bjudning.

Kungen som hade tråkigt

EN AMERIKANSK journalist, Virginia Cowles — genom gifte engelska —, vann för ett par år sedan en stor och välförtjänt framgång med en bok om Winston Churchill. Nu har hon skrivit en biografi över Edvard VII (*Edward VII and His Circle*, Hamilton, 25 shilling). Den innehåller inte mycket nytt utöver de många biografier som redan utkommit; handlaget och värderingarna är konventionella. Men boken är rolig på ett lågt plan. De gamla historierna om hovliv, nöjen, intriger och skandaler återberättas med friskhet och glädje. Vad som saknas är känsla för miljöns otroliga tarvlighet. Det är ungefär den värld av skinnknutar och spåttor tidningsreportagen presenterar för oss som möter i teckningen av den engelska aristokratin och dess ledande man under ett halvsekel.

Edvard var tronföljare och prins av Wales i nära fyrtio år, kung i mindre än tio. Som kronprins hölls han borta från statens affärer; som kung tycks han ha arbetat med dem en eller ett par timmar om dagen. Men hans stora problem var och förblev att få tiden att gå, att undvika det ständiga hotet av förfärande tråkighet. Allt andligt och kulturellt var honom trist och främmande, böcker, musik, tavlor, tankar. Han var charmig i maner och yttre hållning, men tråkig och med tråkmånsens pinande behov att ha roligt, att höra saker att skratta åt, att träffa människor, att ständigt göra någonting. Ur lättjan och ledsnaden föddes en nöjeslystnad av jättelika mått, på en gång pedantisk och allt omfattande. Varje dag måste vara inrutad i timmar av fest, sport, spel och utsvävningar. Så fortsatte kungen till sin död vid nära sjuttio års ålder. Det kan betvivlas att någon någonsin haft så mycket "roligt" som han: baler, erotik, champagne, jakter, resor, segling, kostymbyten (4-5 gånger om dagen), kortspel, uppvaktnings, hedersbetygelser.

I ett ordentligt schema skulle nog mat och vin rent kvantitativt få hedersplatsen. Fisk, fläsk, orre och njursauté till frukosten, 8-14 rätter med hälften så många viner till lunch och middag, vidare stort te och en mer eller mindre komplicerad supé, därmed var redan fem eller sex av dygnets timmar klarade. Så kom de otaliga kärleksaffärerna; preliminärerna var visserligen inte tidsödande, då ett besök i furstens säng var lika eftersökt som en orden (och tredskande damer löpte risken att inte få komma på nästa hovbal), men de eftermiddags- och nattimmar som avverkades på detta sätt var dock talrika. Så jakterna och seglingen, kombinerade med picknick på tio rätter och fem viner. Jakten tillgick så att kungen och några andra utvalda åkte till en plats dit godsets folk drev ihop alla hjortar eller fasaner eller raphöns inom området; sedan gällde det att avlossa de gevär som betjänarna laddade och räckte fram, och det lyckades ofta monarken att döda flera hundra fåglar före den något försenade jaktlunchen. Vidare spelet: kapplöpningar, whist, baccarat, poker, bridge, golf, krocket; kungen reste alltid kring med särskilt krönte marker, varvid den högsta marken gällde blott tio pund, ty kungen ville, som han en gång skrev till kyrkans primas, "hindra högt spel". Rutinen piffades upp av de ständiga förflyttningarna. Endast några månader om året bodde kungen i London. Lika lång tid tillbragtes på lantgods, ägna eller andras, alltefter det slag av djur som skulle skjutas eller de kapplöpningar som skulle besökas. Höst- och vårresorna till Rivieran och Biarritz samt de ständiga utflykterna till Paris för att besöka vänner och bordeller. Kryssningarna i Medelhavet, statsbesöken i huvudstäderna, kurerna i Marienbad.

Kungen och hans omgivning var mycket roade av "praktiska skämt". Man hällde vatten i sängarna, lade tvålbitar i osten, fäste en bläckflaska över dörren, så att någon fick bläcket över huvudet, placerade en levande åsna i badkaret, tömde ett glas konjak över en god vän — i sådana puts deltog prinsen

gärna, de praktiserades självfallet aldrig gentemot honom. Efter balerna gick de unga männen ibland till sådana mera ruskiga nattställen som melodramatiskt beskrivits av Sue och Wilde för att sällskapa med busar och prostituerade. Även i dessa sammanhang var spel och skämt på sin plats, såsom att släppa lös några hundra kloakrätter för att se vilken terrier som kunde bita ihjäl det största antalet på tio minuter. På äldre dagar umgicks kungen mera med kapitalister, som genom goda placeringar kunde öka hans inkomster.

Virginia Cowles berättar om allt detta livligt och intresserat, inte utan respekt för den engelska aristokrati som förde ett så muntert liv. Hennes försök att göra kung Edvard till en stor politiker är däremot misslyckade; här återkommer legenderna om hur kungen ordnade ententen med Frankrike genom att tjusa Paris befolkning vid statsbesöket 1903 och mycket annat av samma kvalitet. Hon hyllar Edvard och hans väner för att England visade mod och kraft under första världskriget; det är en väl naiv reflexion. Det är, trots alla försök till förgyllning, i skandalkrönikan som denne monark bäst passar.

Det mest konkreta som berättas om kung Edvard i familje- och vänkretsen är obehagligt. Han var sur då han förlorade i spel, han blev oförsämd om någon behandlade honom utan vördnad, han kunde bestraffa sin hustru då hon kom för sent till en middag genom att beordra en så hastig servering att gästerna gick från bordet efter att blott ha sett rätterna passera revy på tallrikarna. Ändå tycks det ha funnits något vitalt och festligt över kungen, som förskaffade honom en smula tillgivenhet — att beskriva detta har emellertid Virginia Cowles och andra biografer inte lyckats med.

HERBERT TINGSTEN